



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Sect. 1. In quo consistat Beatitudo Formalis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81950](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81950)

bonitatis, absque ulla mixtura malitiæ, & absque ulla formidine de bonitate: ideoque cogit voluntatem ad amorem. Unde ex uno casu ad alium nulla est umbra paritatis. Sicuti apud adversarios nulla est paritas inter repræsentationem finitam, & ænigmaticam, & objectum infinitum ab ea repræsentatum.

186. Objic. 7. Contra quartam. Nunquam potest proponi divina bonitas, quin homo necessiter ad aliquam illius complacentiam, etsi inefficacem, neque proponi potest unquam æterna damnatorum miseria, quin voluntas necessiter ad aliquod odium, etsi inefficax illius: ergo proposita æternâ beatitudine, non manet voluntas libera ad omnem amorem, sed potius necessitata ad aliquem amorem illius. Confirm. Stat bene, quod mercator ob desiderium conservandi vitam projiciat merces in mare, retinendo affectum inefficacem erga merces; ergo stat bene, quod voluntas graviter offendens Deum, & ab illo se averrens, conserveat affectum amoris inefficacem erga ipsum; atqui nulla est ratio negandi talem amorem; ergo &c.

187. Resp. neg. ant. Quia voluntas etsi quandoque possit retinere talem inefficacem amorem, ut patet in exemplo adducto mercatoris, nequaquam necessitatur ad amorem illum retinendum. (idem esto de odio damnationis) Etenim cum beatitudo non proponatur absque

ulla mixtione malitiæ, aut difficultatis in ejus consecutione, potest voluntas, si velit, concipere solum amorem fugiendi illam difficultatem, quin concipiat amorem bonitatis summæ, aut beatitudinis. Sicut mercator, quamvis concipiat illam inefficacem volitionem retinendi merces, potest, si velit, eam non concipere, sed odio habere merces, quæ tantum periculum ei attulere, & ad tale extremum vitæ, quam amat, adduxere.

Ad confirmationem C. 1. entimemate, neg. subsumptam minorem. Ratio est, quia ex eo, quod possit concipi affectus inefficacis amoris, malè arguitur debere concipi, ut de mercatore diximus n. super. Voluntas enim, cum libera sit inter duo extrema inæqualia ad amandum unum, & nullatenus amandum alterum; vel ad amandum efficaciter unum, & inefficaciter alterum, si cum plena deliberatione, & libertate constituatur, potest pro libito suo elicere amorem circa unum, quin ullum amorem eliciat circa alterum, licet simul possit elicere amorem efficacem circa unum bonum contrarium, & amorem inefficacem circa alterum. Exinde autem nequaquam probatur necessitas, sed potius libertas ad quemcumque amorem erga utrumlibet. Qua de causâ beatitudo supernaturalis ita proposita, nequaquam cogit voluntatem ad unum amorem illius, etsi inefficacem.

DISPUTATIO VI.

DE CONSTITUTIVO SUPERNATURALIS BEATITUDINIS.

189. Duplex est beatitudo, altera formalis, & altera objectiva. Beatitudo objectiva est summum bonum, sive finis per se ultimus qui naturæ rationalis, expositus num. 6. Beatitudo formalis est possessio summi boni, quæ rationalis natura quieta, & satiata manet; sicut de fine quo diximus eo num. 6. Unde cum finis per se ultimus qui sit solus Deus O. M. Ut constat à num. 15. Exinde beatitudo nostrâ objectiva est solus Deus. Utrum possit dari beatitudo objectiva ex possessione, aut visione divinæ essentiæ absque visione personalitatum, sive, quod idem est, viso intuitivè Deo ut uno, & non viso intuitivè Deo ut trino, quaestio est infra à nobis decidenda. Præcipua in præsentî controversia exagitur de beatitudine formali, an nimirum consistat in solo actu intellectûs, an in actu solo voluntatis, an in utroque, vel in aliquo alio ab utroque distincto. Pro cuius resolutione sit

SECTIO I.

In quo consistat Beatitudo formalis?

190. Prima sententia docet beatitudinem formalem stare in quadam circumfessione, seu illa-
R. P. Gormaz Theolog. Tom. II.

psu divinitatis in animam beati, peculiariq; divinæ essentiæ unione cum illa. Ita Henric. Gandav. quodlib. 13. quaest. 12. Quamvis enim Vasquez 1. 2. disp. 8. neget Henricum beatitudinem nostram formalem in hujusmodi illapsu constituisse, vero similis tamen est, illum in hac fuisse sententia, cum Deum non in facultates tantum, seu potentias, intellectum scilicet, & voluntatem, quod fortè de operationibus intelligi possit, sed in ipsam animæ substantiam illabi affirmet. Secunda sententia docet beatitudinem nostram formalem in solo actu intellectûs, seu intuitiva Dei visionem esse. Ita communiter Thomistæ, Durandus, Vasquez, Tannerus, Gratadus, & alii tum antiqui, tum moderni. Tertia sententia econtra docet, consistere in solo actu voluntatis, amore scilicet amicitiae erga Deum intuitivè visum. Ita videtur sentire Scotus in 4. dist. 49. quaest. 4. & 5. quem in hoc sensu plures Scotistæ sequuntur. Quarta sententia docet, dari duplicem beatitudinem formalem, alteram quidem consistentem adæquatè in visione DEI; alteram verò consistentem adæquatè in amore DEI visi. Ita Ripaldâ disp. 110. de Ente super. sect. 3. Eæ ex ipso aliqui Recentiores. Quinta sententia

defendit consistere in utroque simul actu, tam intuitivæ visionis, quàm amoris. Ita S. Bonav. in 4. dist. 49. art. 1. quæst. 5. Exim. Doct. 1. 2. disp. 7. sect. 1. Valentia, Lessius, & alii, quos citat, & sequitur Borrul. Tum etiam ex Scotistis Pontius disp. 19. quæst. 2. Concl. 3. & Mastrius disp. 6. de Visione quæst. 12. artic. 1. docentes esse sententiam Scoti, eumque solum intendisse contra D. Thomam beatitudinem principaliter in solo amore, aut fruitione consistere.

391. Affero 1. Contra primam sententiam. Formalis beatitudo non stat in illapsu divinitatis in animam. Probatur 1. ex D. Thoma quæst. 3. art. 2. dicente: beatitudinem formalem sicut esse in aliqua operatione nostra: beatitudo enim formalis, ut desumitur ex Aristotele 1. Eth. cap. 9. debet esse ultima hominis perfectio: quod munus non convenit habitui, v. g. lumini gloriæ, quod primum, & per se, ordinatur non quidem ad ultimam perfectionem, sed formaliter ad operationem; aliter dormiens, cum habitus suos retineat, posset in somnis esse beatus, nullam exercens operationem, quâ beatus fit. Insuper beatitudo debet esse operatio ex genere suo perfectissima, immanens, vitalis, seu actuale exercitium vitæ, ut constat ex Scriptura, in qua beatitudo semper appellatur vita æterna. Atqui illapsus DEI in animam non est operatio nostra, sed operatio DEI; ergo beatitudo nostra formalis stare non potest in illo illapsu Dei in animam.

192. Probat. 2. Quia in explicabile est, in quo fitus sit hic illapsus in animam, qui eam reddat beatam: etenim intima præsentia ad hoc non sufficit, cum Deus etiam in hac vita sit omnibus hominibus intimè præsens, & Angelis quoque in vita, sicut intimè præsens; quos nihilominus per hoc non reddebat beatos; ergo nullus assignabilis est talis illapsus Dei in animam, in quo sita sit animæ beatitudo formalis. Confirmat. Talis illapsus consistere non potest in unione physica Dei cum anima; nulla quippe excogitari potest huiusmodi unio; illa enim nec esset substantialis, qualis est inter verbum divinum, & naturam humanam; nam sic Angeli, & Beati uniti essent Deo hypostaticè; quod est contra fidem juxta illud ad Hæbr. 2. *Nunquam Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ.* Rursus dici non potest hanc unionem esse accidentalem; cum nullum accidens supernaturale uniatur substantiæ Beatorum, præter gratiam habitualem, & lumen gloriæ, & alia accidentia, ab ipsis pendencia. In lumine autem gloriæ, gratia habituali, aut in eorum unione nequit talis illapsus ab adversariis excogitatus consistere; cum ea sit unio cum re creata; ergo &c.

393. Affero 2. Cum prima sententia. Beatitudo nostra formalis concretè, & adæquatè sumpta non stat in solo actu intellectus, sive visionis intuitivæ, neque in solo actu voluntatis,

sive amoris à visione pendens: sed simul in actu intellectus, & voluntatis. Prob. 1. Beatitudo nostra formalis quandoque in Scriptura explicatur per visionem: aliquando vero per amorem: aliquando per utrumque simul actum; ergo concretè, & adæquatè sumpta non solum in solo actu intellectus, aut in solo actu voluntatis; sed utrumque simul complectitur. Consequentia videtur legitima; quando enim Scripturæ testimonia possunt rectè conciliari, atinet ad Theologum eorum conciliatio, ut in simili diximus de Prov. num. 837. De DEO. Antecedens verò pater: quia in prima testimoniorum classe per expressionem visionis proponitur beatitudo formalis. Sic Matth. 5. *Beati mundo corde; quoniam ipsi Deum videbunt.* Et 18. *Angeli eorum semper vident faciem Patris, qui in caelis est.* Joan. 17. *Hæc est vita æterna, ut cognoscant se solum Deum verum.* Apostolus 1. ad Corinth. 13. *Videmus nunc per speculum in enigmate: tunc autem faciem ad faciem.* Unde Augustinus lib. de Spiritu & Litt. cap. 22. ait: *Illam cognitionem, illam visionem, illam contemplationem desiderat bonis anima desiderium.* Et 1. Joan. 3. *Sciatis quia cum apparuerit, similes ei erimus; quoniam videbimus eum, sicuti est.* Unde Concilium Francofordiense in Epist. ad Episcop. Hisp. hæc habet de Christo: *Prædicamus eum DEUM verum, & vivum, ac verè DEI filium; ut ad ejus beatissimam visionem pervenire mereamur, in qua est vera beatitudo, & beata æternitas.*

In secunda testimoniorum classe explicatur beatitudo per actum amoris. Sic Matth. 15. dicitur de Anima Beata: *Intra in gaudium Domini tui.* Unde Augustinus lib. 10. Confess. cap. 22. ait: *Ipsa est vita beata, gaudere in te, de te, propter te.* Et lib. 8. de Civ. cap. 9. *Quisquis fruatur eo, quod amat, utrumque summum bonum amat, quis cum beatorum, nisi miserimus, negat?* Tum etiam Joan. 15. *Premium bonorum operum vocatur gaudium: Ut gaudium meum in vobis sit, & gaudium vestrum sit plenum.* Et cap. 16. *Gaudium vestrum nemo tollet à vobis:* Tum etiam beatitudo ad spiritualem delectationem refertur, cum Luc. 22. explicatur per voluntatem cibi, & potus: *Ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater regnum, ut edatis, & bibatis super mensam meam in regno meo.*

Tandem in tertia testimoniorum classe Scriptura, & PP. per utrumque simul actum explicat beatitudinem. Sic Psal. 35. *Torrente voluptatis tue potabis eos; quoniam apud te est fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen.* Unde plures SS. PP. ad rationem & essentiam beatitudinis ita utrumque simul actum aliquando expressè requirunt, ut si alter desit, non possit homo dici beatus. Quod præ ceteris exprimit Augustin. lib. 1. de Morib. Eccl. c. 3. dicens: *Beatorum illorum non est, qui*

qui non habet, quod amat, qualecumque illud sit; nec qui quod habet, non amat: etsi optimum sit: sed beatam vitam tunc inveniri, quando id, quod est hominis optimum & habetur, & amatur: & Bernard. Epist. 18. Si enim absentes initiat fides, & desiderium; presentes profectio consumat intellectus, & amor. Et paucis interjectis docet, cognitionem, & delectationem veritatis duo esse animæ brachia, quibus beatus Deum amplectitur, apprehenditque, quæ sit longitudo, latitudo, sublimitas, & profundum. Tandem Bened. XI. in Extrav. quam refert Castro v. Beatitudo Hæres. 6. de animabus sanctis, quæ ex hac vita migrarunt, ait: *Visionem, & fruitionem Dei esse beatas.* Unde Cathed. Rom. exponens ultimum symboli articulum, hæc habet: *Solida beatitudo, quam essentialiter communi nomine licet vocare, in eo sita est, ut Deum videamus, ejusque pulchritudine fruamur, qui est omnis bonitatis, ac perfectionis fons, & principium.*

196. Confir. 1. Plura Scripturæ, & SS. PP. testimonia expriment beatitudinem per actum intellectus, plura alia per actum voluntatis; alia verò declarant non stare in solo actu intellectus, neque in solo actu voluntatis: sed in utroque simul, ut ex num. 193. Ergo illa Testimonia, quæ reponunt beatitudinem in actu intellectus, aut ea, quæ illam constituunt in actu voluntatis, non agunt de beatitudine adæquatè, aut in concreto sumpta, sed de beatitudine inadæquatè, aut in abstracto accepta; aliter testimonia illa sibi adinvicem opponerentur, quod nefas est dicere; ac proinde beatitudo concretè, & adæquatè sumpta reponenda non est in solo actu intellectus: neque in solo actu voluntatis, sed in utroque simul.

197. Confir. 2. & explicatur hæc ratio fundamentalis. Testimonia Scripturæ quoad apparentiam opposita, cum revera opposita non sint, debent à Theologis in sensu verò explicari; ita ut per veram, & propriam locutionem possint exponi: atqui si beatitudo concretè, & adæquatè sumpta constituatur simul ex actu intellectus, & voluntatis, haberi potest vera, & propria expositio earum locutionum; secus autem, si in solo actu intellectus, aut in solo actu voluntatis beatitudo reponatur; ergo &c. Major & consequentia tenent. Minor autem probatur. Beatitudo concretè accepta, & essentialiter constituta ex actibus intellectus, & voluntatis, tripliciter sumi potest, sicut & reliqua alia concreta, nimirum vel ut expressiva; & sic solum dicit essentialiter in recto actum intellectus, ut asserunt testimonia primæ classis; vel ut affectiva, & sic solum dicit essentialiter in recto actum voluntatis, ut testimonia secundæ classis expriment; vel concretivè, & sic utrumque dicit essentialiter in recto, ut ajunt tertiæ classis testimonia; ergo &c.

198. Confir. 3. Si concretum istud album ex Petro simul, & albedine constitutum non diceret concretè, & adæquatè sumptum Petrum simul, & albedinem, non possent conciliari pro-

positiones veræ apud omnes Philosophos, in quibus concretum aliquando sumitur pro subiecto solo essentialiter, & in recto, ut in ista propositione, *Petrus est albus*, in qua solus Petrus dicitur essentialiter, & in recto; cum id, quod dealbatur, non sit albedo, sed Petrus, ut in simili diximus num. 837. de Deo. Aliquando verò pro sola forma essentialiter, & in recto, ut in ista, *Album est disgregativum visus*, in qua disgregativum est sola albedo, nam quod disgregat visum, non est Petrus, sed albedo: aliquando verò pro omnibus partibus simul, ut in ista: *album est concretum, vel album est Petrus, albedo, & uno.* Etenim neque solus Petrus, neque sola albedo, est concretum illud, sed ambo simul. Facile autem locutiones istæ conciliantur ex eo, quod concretum istud album includit ea omnia, concretè, & adæquatè sumptum; cum hujusmodi concreta ex usu hominum, penes quos est jus, & norma loquendi, eos omnes veros sensus recipiant: sed idem evenit in casu nostro ex Scripturæ, PP. & Theologorum, sumentium beatitudinem aliquando concretivè, aliquando expressivè, aliquando affectivè, ut constat ex testimoniis num. 193. ergo &c.

Resp. 1. Thomistæ, & Scotistæ; illi quidem, ea testimonia facile conciliari, quin beatitudo constituatur ex utroque simul actu, dicendo primæ classis testimonia loqui de beatitudine essentialiter sumpta; alia verò de beatitudine integraliter, aut proprietativè accepta. Scotistæ verò è contra respondent omnia ea testimonia conciliari dicendo in secunda classe sermonem esse de beatitudine essentialiter sumpta: in prima verò & tertia de beatitudine integraliter, aut proprietativè accepta. Contra tamen primò. Sicut testimonia primæ classis expriment absolute beatitudinem, nec verbum quidem superaddunt de proprietate, aut integritate: ita etiam testimonia secundæ & tertiæ classis, ut constat ex num. 193. & 194. Ergo si primæ classis testimonia intelliguntur de beatitudine essentialiter sumpta, ita etiam testimonia secundæ classis, & è converso. Contra secundò. Quando testimonia Scripturæ possunt intelligi in rigoroso, & proprio sensu, debent in eo explicari, ut habent omnes Theologi cum Augustino. Sed in casu nostro ita possunt intelligi, imò & debent; cum aliqua ex illis testimoniis doceant sine utroque actu nullum esse beatum, & in utroque stare essentialem beatitudinem, ut constat ex num. 195. ergo &c.

Resp. 2. Aliqui Recentiores cum Vasquez 2007
1. 2. disp. 11. c. 3. Testimonia Scripturæ, & P. P. à nobis adducta solum probare id, quod de facto habent Beati; nimirum & visionem, & amorem: non autem posse ex illis inferri alter, vel uterque actus simul sit de essentia metaphysica; cum quæstiones de essentia metaphysica non sint definitæ in Scriptura, sed Scholasticis relinquuntur. Contra tamen primò.
Mm 3 Quando

Quando Scriptura, & P. P. expriment quid res aliqua sit, necessariò innuunt, quæ sit ejus essentia; cum esse rei sit ipsa rei essentia: atqui in testimoniis adductis, non solum expriment beatitudinem esse actum visionis, sed etiam esse actum amoris: ergo adæquata essentia beatitudinis utrumque actum includit.

201. Contrà 2. Licet Scriptura non exprimat terminis scholasticis beatitudinis constitutum, declarant tamen beatitudinis naturam, & significatum, quod quidem adimpleri debet ad alligandam scholasticè veram essentiam metaphysicam, ut de essentia Dei diximus à num. 91. de DEO. Atqui ad adimplendum illud significatum non satis est solus actus intellectus, aut solus actus voluntatis: sed uterque requiritur, ut constat ex dictis; ergo &c. Contrà 3. Verba Scripturæ intelligenda sunt, ut sonant in rigoroso, & proprio sensu, quando nulla adest ratio in contrarium, ut diximus num. 199. sed nulla adest ratio in contrarium, ut dicamus beatitudinem stare in solo actu intellectus, aut in solo actu voluntatis; quinimò ipsa ratio probat, stare in utroque, ut constabit à num. 204. ergo &c.

202. Resp. 3. ex Ripalda testimonia Scripturæ, & P. P. melius explicari, dicendo solum actum visionis sufficere ad veram beatitudinem, atque solum etiam actum amoris. Unde in quocumque seorsim sumpto stabit adæquata, & vera beatitudo. Contrà tamen primò. Nulla testimonia Scripturæ explicari Catholicè possunt in sensu, in quo cum aliis Scripturæ testimoniis conciliari non possint; atqui talis explicatio adducta ab adversario conciliari non posset cum testimoniis tertiæ classis datis num. 195. Quandoquidem in illis dicitur beatitudinem utrumque actum includere; nullumque esse beatum sine utroque actu; ergo &c. Contrà 2. Quamvis istæ locutiones frequentes sint apud Philosophos, *homo est animal, homo est rationalis, homo est animal rationale*, non exinde arguitur solum animal, aut solum rationale esse de essentiali, & adæquato hominis constitutivo: imò ex eo, quod sit non minus essentialis, quam alia duæ propositiones, ista tertia propositio, *homo est animal rationale*, ut alia cum ista conciliantur dici debet, duas priores propositiones attingere essentiam inadæquatam: tertiam verò attingere essentiam adæquatam: sed hoc ipsum contingit in casu nostro, ut constat ex dictis; ergo &c.

203. Prob. 2. conclusio ex D. Thoma, nam licet, quando loquitur de beatitudine abstractè, & inadæquatè accepta eam exprimat per visionem, at quando loquitur de illa concretè, & adæquatè sumpta, docet amorem esse essentialem beatitudini; ergo &c. Prob. ant. ex 1. 2. q. 1. art. 8. in corp. ubi ait: *Homo & alia rationales creatura consequuntur ultimum finem cognoscendo, & amando Deum, & q. 4. art. 8. ad 3. Perfectio charitatis est essentialis beatitudini, quantum ad dilectionem Dei. & 2. 2. q. 27.*

art. 6. ad 3. *Actus charitatis habet rationem finis; quia ultimum bonum hominis consistit in hoc, quod anima Deo inhaereat; in Comp. Theologiae p. 2. c. 9. Perfecta beatitudo creaturae est in eo, quod Deo semper inhaereat cognoscendo, & amando.* Tandem in 4. dist. 49. q. 5. art. 1. in corp. *Dicendum, quod premium essentialiter hominis, quod est ejus beatitudo, consistit in perfecta conjunctione anime ad Deum, in quantum eo perfecte fruatur, ut visio, & amare perfecte.* Hæc enim testimonia ad eò clara sunt, ut expositione non indigeant; ergo &c.

Prob. 3. Ratione. Illa est beatitudo formalis essentialiter sumpta, qua Deus ut objectum beatificum formaliter beat creaturam rationalem; atqui Deus ut objectum beatificum formaliter beat creaturam rationalem per actum simul intellectus, & voluntatis; ergo &c. Consequentia tenet, & major patet: quia sicut visio formalis est illa, qua objectum formaliter denominatur visum, ita beatitudo formalis est illa, qua objectum formaliter denominatur beatus. Minor verò probatur. Deus ut objectum formaliter beatus, est summa, & vera bonitas à creatura amicitabiliter habita, & possessa: etenim si non esset summa bonitas, sed finita, & limitata, non posset excludere à creatura rationali omnem miseriam, ac proinde nec efficere beatam: si autem non esset bonitas vera, sed apparens, non posset verè, sed solum apparenter reddere beatam creaturam: atqui objectum formaliter beatus, prout est summa, & vera bonitas habita, & possessa beat per actum simul intellectus, & voluntatis: ut verum quippe non habetur per actum voluntatis, sed per actum intellectus: & ut bonum non habetur per actum intellectus, sed per actum voluntatis; ergo &c.

Resp. Conterus, Deum ut objectum beatus esse verum, & summum bonum: cum hoc tamen discrimine, quod veritas est ratio formalis sub qua: bonitas verò non est ratio sub qua, sed ratio formalis qua; nam intellectus beatus non solum intelligit rationem veri, sed etiam rationem entis, & boni, aliasque entis formalitates, ac proinde beatus per visionem non solum assequitur veritatem Dei, sed etiam ejus bonitatem, pulchritudinem, suavitatem, omnesque alias formalitates, & perfectiones divinas: at cum illas attingat sub ratione veri, exinde veritas est ratio formalis sub qua; bonitas verò est solum ratio formalis qua. Quorum omnium ratio est, quia ea est ratio formalis sub qua, ratione cuius beatus assequitur, & possidet Deum objectum beatificum: Deum autem non possidet, aut assequitur per voluntatem, sed per intellectum; cum solus intellectus trahat ad se objecta, ac proinde ea possideat, & assequatur; voluntas verò non trahat, sed feratur in objectum; ac proinde non assequatur aut possideat, sed potius possideatur ab objecto.

Contrà tamen primò. Deus ut objectum beatus non solum complectitur bonitatem cognitam,

nitam, sed etiam bonitatem amatam; ergo non solum complectitur bonitatem tamquam rationem formalem *qua*, sed etiam tamquam rationem formalem *sub qua*. Probatur antecedens. Bonitas cognita non sufficit ad beandum, nisi sit bonitas illius, quem amamus. Sic bonitas cognita in inimico, & felicitas ab ipso habita, non affert cognoscenti felicitatem, sed potius tristitiam, & invidiam: ergo Deus ut objectum beans non solum complectitur bonitatem cognitam, sed etiam amatam à beato. Contrà secundo. Intellectum trahere ad se objectum, non significat, quòd objectum, ut est, in se afferat intellectus, & intra se ipsum recludat; aliter qui simul cognosceret assensum, & dissensum ejusdem objecti, haberet simul in intellectu ejusdem rei assensum, & dissensum. Et qui cognosceret intensissimum dolorem, haberet in intellectu dolorem valde intensum, & sic de millenis aliis figmentis. Solum enim significat, quòd intellectus cognoscendo elicit cognitionem, quæ est expressio, & imago objecti; in qua videt objectum representatum; & quia habet intra se ipsam cognitionem, dicitur habere intra se objectum representativè. Voluntas vero amando non elicit expressionem, seu representationem objecti, sed amorem, qui est pondus, quo voluntas non vult recedere, sed accedere ad objectum, juxta illud Bernardi: *Amor meus, pondus meum*. Et quia suo pondere ducitur in objectum; exinde voluntas dicitur ferri in objectum; atqui voluntatem duci suo pondere ad acquirendum, habendum, seu possidendum objectum, non excludit, imò arguit firmiorem affectionem, & possessionem objecti; ergo &c.

mea: tenui eum, nec dimittam. Ergo actui voluntatis convenit ratio assequendi, & possidendi Deum.

Probatur 4. conclusio; beatitudo formalis essentialiter sumpta est illa, qua creatura rationalis ita obrinet Deum objectum beatificans, ut omnino quieta, & satiata maneat: atqui neque per solam visionem, neque per solum amorem manet creatura rationalis ita quieta, & satiata, sed per utrumque simul; ergo &c. Probatur minor. Creatura rationalis non solum complectitur virtutem intellectivam, sed etiam volitivam: atqui ut quieta, & satiata maneat potentia volitiva, non sufficit visio: neque ut quieta, & satiata maneat potentia intellectiva, sufficit amor: at uterque simul actus sufficit, ut utraque potentia maneat quieta, & satiata; ergo &c. Confir. beatitudo in Sacris Litteris non minus dicitur. *Gaudium*, quàm *visio*, ut constat ex num. 194. ergo non minus est satisfactiva potentiae rationalis quàm volitivæ, quàm potentiae rationalis quàm intellectivæ, ac proinde non minus comprehendit actum amoris, quàm actum visionis.

SECTIO II.

Illationes de Essentia, & Proprietatibus Beatitudinis.

EX dictis fit primò. Deum esse objectum summi gaudii in patria, non quidem ut nobis bonum, sive ut amatum amore concupiscentiæ, sed ut sibi bonum, sive ut amatum amore amicitiae. Ratio est, quia Beati in Patria amant Deum incomparabiliter magis, quàm se ipsos: atqui lumine naturæ; & experientiâ ipsa notum est, nobis dulcius & suavius esse gaudium, quòd major est bonitas possessa, quàm amamus. Etenim ut habet Ansel. c. 25. Prolog. *Quantum quisque diligit aliquem, tantum de bono ejus gaudet*. Ergo Beati in Patria magis gaudent de bonitate Dei, prout ab ipso Deo possessa, quàm de sua; aliorumque omnium felicitate. Quapropter licet visio beatifica non solum proponat Deum ut ipsi bonum, sed etiam ut bonum, & ut possidendam in æternum ab ipso Beato, ut constabit à num. 217. At primarius actus constitutivus beatitudinis non stat in amore Dei ut boni ipsi Beato, sed ut boni ipsi Deo.

Fit 2. Actum amoris Beatorum erga Deum in Patria non solum esse actum amicitiae affectivæ, qualis dari potest inter servum, & dominum, sed amicitiae effectivæ, qualis dari potest inter filium adoptivum, & patrem. Unde cum ratione amicitiae amicorum bona sint communia, exinde Beati divinam felicitatem tamquam propriam considerant: ut enim sæpe repetit Aristoteles, *Amicus est alter ego*. Quapropter ex divina felicitate manent Beati quasi Deificati, & quasi in divinam imaginem transformati, juxta illud Paul. 2. Cor. 3. *Nos vero omnes revelatâ facie*

307. Contrà 3. & roboratur magis hæc ratio. Licet serpens suo halitu trahat alites ad comedendum: homo verò non attrahat, sed ex sua voluntate feratur spontaneè ad eas capiendas; & comedendas, non exinde diceretur bene, quòd serpens posset assequi, & possidere aves, & quòd homo non posset; ergo licet esset verum, quòd intellectus traheret ad se objecta; & quòd voluntas ferretur in illa, non exinde esset verum dicere, quòd intellectus solus posset assequi, & possidere objecta; & quòd voluntas non posset. Contrà quarto. Multò magis necessitatur intellectus Beati ad visionem intuitivam, quàm voluntas ad amorem; cum intellectus omnino necessariò tendat; voluntas vero tendat spontaneè, sine libertate quidem à necessitate, at cum libertate à coactione; ergo potiori titulo convenit voluntati, quàm intellectui, assequi, & possidere objectum. Contrà 5. Non minus possessio, & affectio affectiva est propria voluntatis, quàm possessio, & affectio expressiva sit propria intellectus: etenim isti duo actus, ut aiebat Bernardus num. 195. sunt quasi duo animæ brachia, quibus complectitur Deum ut objectum suum beatificans: sic Sponsa Agni Deum per amorem complectebatur cant. 3. quando aiebat: *Inveni, quem diligit anima*

208:

209:

210: